

Complexnummer: 526853

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Cortenbach

Aantal complexonderdelen

6

Monumentnummers van complexonderdelen

526852, 526854, 526855, 526856,
526860, 526861

Woonplaats

Voerendaal

Gemeente

Voerendaal

Provincie

Limburg

Hoofdadres van hoofdobject

Cortenbach 1, 6367 GE Voerendaal

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

Het middeleeuwse goed CORTENBACH is in de loop der eeuwen vanwege landbouwactiviteiten en vanwege de gewenste adellijke uitstraling ontwikkeld tot de huidige historische buitenplaats. Die vormt de kern van een eertijds grotere, meer door lanen en waterpartijen bepaalde aanleg.

Waardering van het complex

De HISTORISCHE BUITENPLAATS CORTENBACH is van algemeen belang vanwege:

- de voor Limburg typerende opzet van adellijk huis (in de 18de eeuw omgevormd tot landhuis met een verfijnd classicistisch uiterlijk) in samenhang met defensie- en economiegebouwen; de samenhang tussen het defensieve karakter van de torens en de tuinmuur (imitatie-schietgaten) en het landelijke karakter van de boerderij (poort met rustica) in combinatie met referenties naar het adellijke verleden (torens) geeft de ambitie van de eigenaren aan, de suggestie van een roemrijk verleden en markeert tevens het onderscheid met de elegantie van het huis;
- de parkaanleg met landschappelijke onderdelen (vijver met eiland, oprijlaan) en agrarische onderdelen (moestuinen, boomaanplant);
- de relatie met het landschap (Cortenbacher beek);

- de visuele, historische en functionele samenhang tussen de gebouwen, de structuren en het groen;
- de ouderdom en de schoonheid van het geheel.

Monumentnummer*: 526852

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 juni 2005
Kadaster deel/nr: 82674/123

Monumentnaam**

Cortenbach

Complexnummer

526853

Complexnaam

Cortenbach

Woonplaats*

Voerendaal

Gemeente*

Voerendaal

Provincie*

Limburg

Straat*

Cortenbach

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

6367 GE

Woonplaats*

Voerendaal

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Voerendaal

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4557

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Het huidige huis of kasteel Cortenbach dankt zijn uiterlijk hoofdzakelijk aan een (ver)bouwcampagne uit 1776.

Omschrijving

Het KASTEEL CORTENBACH is in baksteen opgetrokken U-vormig gebouw bestaande uit souterrain, twee bouwlagen en een kapverdieping. Hoekblokken, omlijstingen, goten, fronton enz. zijn uitgevoerd in mergel en hardsteen. Het gebroken schilddak is gedekt met leien.

De symmetrische voorgevel telt zeven traveeën. De middelste drie traveeën, met centraal de ingang, bevinden zich in een risaliet bekroond door een fronton. Het fronton bevat gekroonde alliantiewapens (Lamberts de Cortenbach/de Veijder-Malberg) met wapendragers. De achtergevel is eveneens symmetrisch. Het teruggelegen gedeelte telt vijf traveeën, de middelste drie vergelijkbaar aan de voorgevel; het fronton heeft echter geen vlakvulling. Aan weerszijden steken korte vleugels met een blind front naar voren.

Het kasteel is onderkelderd. Onder de zaal een grote ruimte met troggewelven. Op de bel-etage een centrale middengang (marmeren vloer) met links een vertrek met stucplafond met vakverdeling tussen twee balken;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

daarnaast de in hout uitgevoerde trap met decoratieve trappaal (XIX). Rechts de zaal (eiken parketvloer met diverse motieven) met eveneens een stucplafond met vakverdeling tussen twee balken. In de vleugels kleinere vertrekken. Op de verdieping globaal dezelfde indeling. Op zolder gedeelten van eikenhouten raamwerken van wanden. Verder in het gehele pand onder andere stucplafonds, marmeren schouwen enz.

Waardering

KASTEEL CORTENBACH, onderdeel van de gelijknamige historische buitenplaats, is van algemeen belang vanwege:

- het bouwtype zijnde , een representatief, klassiek opgezet landhuis op U-vormige plattegrond;
- de sobere classicistische bouwtrant;
- het voor de streek typerende materiaalgebruik;
- details zoals de frontons;
- de inwendige, in hoge mate gave structuur;
- bijzondere interieuronderdelen zoals plafonds met vakverdeling, schouwen, marmer- en parketvloer enz.;
- de historische, functionele en visuele samenhang met de historische buitenplaats, waar het kasteel in alle opzichten het centrum van vormt.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Kasteel

Monumentnummer*: 526854

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 juni 2005
Kadaster deel/nr: 82674/141

Complexnummer

526853

Complexnaam

Cortenbach

Woonplaats*

Voerendaal

Gemeente*

Voerendaal

Provincie*

Limburg

Straat*

Cortenbach

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

6367 GE

Woonplaats*

Voerendaal

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

Voerendaal

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4803

Voerendaal

A

4804

Voerendaal

A

4805

Voerendaal

A

4552

Voerendaal

A

4557

Voerendaal

A

4554

Voerendaal

A

4802

Voerendaal

A

4556

Voerendaal

A

4679

Voerendaal

A

4819

Voerendaal

A

4820

Voerendaal

A

4821

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

De historische parkaanleg van Cortenbach is vrijwel geheel voortgekomen uit landbouw-motieven. De omgeving van het kasteel werd (en wordt) bepaald door de waterhuishouding. Door het park stroomt de Cortenbacher beek. Het kasteel zelf en de economiegebouwen zijn omgeven door grachten en vijvers. Eertijds (zie Tranchotkaart 1805) speelde water een nog veel grotere rol. Ten noorden van het kasteel lag een grote, rechthoekige (vis)vijver, die tot ver in de 19de eeuw heeft bestaan (vgl topografische kaarten 1837-1844 en 1912/1913). De vorm hiervan is nog

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

goed herkenbaar aan het laaggelegen bos dat nu ter plaatse ligt. Ook ten zuiden waren meer waterpartijen dan nu het geval is. Ten noordoosten van het kasteel lagen verschillende lanen met aan weerszijden dubbele rijen bomen. Deze zijn verdwenen, maar het beloop is nog deels herkenbaar op een luchtfoto van omstreeks 1930. Overigens maakte het opheffen van de laan direct achter het kasteel ruimte mogelijk voor een 'verlandschappelijking' van de gracht. Dit vond plaats in de tweede helft van de 19de eeuw. De huidige oprijlaan is, gezien kaartmateriaal en het bochtige beloop, waarschijnlijk uit dezelfde tijd. De structuur van de moestuinen bij kasteel en economiegebouwen is historisch en stamt deels nog van voor 1800, maar de invulling is niet of nauwelijks bewaard.

Omschrijving

De HISTORISCHE PARKAANLEG bestaat uit de met eiken omzoomde oprijlaan die in een bochtig beloop vanaf Voerendaal naar het kasteel voert. Daarbij is het zicht afwisselend op open land en bos. Het kasteel (onderdeel 1) en de ervoor gelegen hof (onderdeel 3) zijn bereikbaar via twee entrees, namelijk via het hek aan de weg (onderdeel 6) en via de hofboerderij (onderdeel 4).

Komend door het hek bereikt men het kasteel via een voormalige moestuin, die omstreeks 1800 een kruisvormige indeling had (zie Tranchotkaart 1805); deze indeling vormde uitgangspunt voor de aanleg van de huidige parkeerplaats in 1987. Een weg voert naar het voorplein, waarvan het centrum is ingericht met een in 1987 aangelegde parterre, die is geïnspireerd op een vergelijkbare parterre. Deze werd hier in 1914 aangelegd naar ontwerp van L.A. Springer. Verder enkele grote bomen (beuk, plataan). De hele voorhof is ommuurd en heeft op de hoek torens (zie onderdeel 3). Er is een as over kasteel en parterre naar de brug die naar de hofboerderij voert.

Benadert men het kasteel via de hofboerderij, dan passeert men eerst aan de linkerzijde een driehoekig perceel met als achterzijde een lange muur en een werktuigenberging (onderdelen 6 en 5), een voormalige moestuin. De hofboerderij heeft op de hoeken torens, daartussen een moestuin/tuin voor kleinfruit. De poorttoren geeft toegang tot de hof, die bestaat uit een centraal aangelegd grasveld, op één hoek de mestvaalt met goten, rondom bestrating (hoofdzakelijk klinkers, deels natuursteen).

Het kasteel en de economiegebouwen zijn omgracht. Ten zuiden van het kasteel bevindt zich een eiland met boomte. De waterpartij hier, en aan de noordzijde, heeft een landschappelijk karakter. Direct ten noorden van het kasteel weiland, daarachter een groot rechthoekig bos ter plaatse van een verdwenen vijver. Langs de rand van het bos een smal slingerpad en de Cortenbacher beek. Ten westen van de vijver een weiland op de grens met het dorp. Vroeger was er via een laan zicht op dit open terrein.

De grens van de historische parkaanleg is als volgt:

- in het noordwesten door de weide langs de bebouwing, in het zuidwesten door de oprijlaan;
- in het noorden en noordoosten door het bos;
- in het zuidoosten door het de moestuin langs de hofboerderij;
- in het zuiden door de oprijlaan.

Waardering

De PARKAANLEG van de historische buitenplaats Cortenbach is van algemeen belang vanwege:

- de voor Limburg zeer typerende situering van kasteel en economiegebouwen, gegroepeerd door middel van verschillende hoven en omgeven door een gracht;
- de bij dit geheel horende oprijlaan, tuinen en bosschages;
- de landschappelijke trant waarin vijver en eiland zijn aangelegd;
- de situering langs de Cortenbacher beek;
- de functionele, visuele en historische eenheid van de verschillende gebouwde onderdelen, de structuur en het groen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 526855

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 juni 2005
Kadaster deel/nr: 82674/105

Complexnummer

526853

Complexnaam

Cortenbach

Woonplaats*

Voerendaal

Gemeente*

Voerendaal

Provincie*

Limburg

Straat*

Cortenbach

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

6367 GE

Woonplaats*

Voerendaal

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

Voerendaal

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4557

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

De voorhof van het kasteel, tegenover de hoofdingang gelegen en geheel omgracht, bestaat uit restanten van de voorburch van kasteel Cortenbach, XV-XVI, en uit schansmuren.

Omschrijving

De VOORHOF voor het kasteel bestaat uit omlopende schansmuren van bak- en natuursteen met op de twee hoeken tegenover de hofboerderij restanten van twee bouwhuizen.

Het restant van het noordelijke bouwhuis bestaat uit een stuk muur en uit een ronde toren, opgetrokken in Kunrader steen en voorzien van een ingesnoerde, met leien gedekte spits. Schietgaten.

Het restant van het zuidelijke bouwhuis bestaat uit een klein gebouw waarin een bakoven en een toren vergelijkbaar met de noordelijke toren. Hierin een gewelf met zware rechthoekige ribben. Naast de ingang een hardstenen bouwfragment met wapens en profilering.

Waardering

De VOORHOF van kasteel Cortenbach is van algemeen belang vanwege:

- de ouderdom en het zeer karakteristieke uiterlijk van de twee hoektorens, belangrijkste restanten van de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bouwhuizen/voorburcht;

- het materiaalgebruik van de torens (de lokaal gewonnen Kunrader steen);
- de relatie van de schansmuren (visueel, historisch en functioneel) met de historische buitenplaats, in het bijzonder met het kasteel.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Monumentnummer*: 526856

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 juni 2005
Kadaster deel/nr: 82665/172

Complexnummer

526853

Complexnaam

Cortenbach

Woonplaats*

Voerendaal

Gemeente*

Voerendaal

Provincie*

Limburg

Straat*

Cortenbach

Nr*

2

Toev.*

Postcode*

6367 GE

Woonplaats*

Voerendaal

Situering

Locatie

Cortenbach

3

6367 GE

Voerendaal

Kadastrale gemeente*

Voerendaal

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4552

Voerendaal

A

4805

Voerendaal

A

4554

Voerendaal

A

4804

Voerendaal

A

4679

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

De hofboerderij is een U-vormig gebouw. De hof is open richting kasteel en voorhof, en aan die zijde door middel van een muur en hek afgesloten. De boerderij stamt uit het midden van de 17de eeuw en later. De tegen de noordelijke buitengevel van de hofboerderij aangebouwde moderne veestalling, zijnde een open ruimte onder lessenaardak voorzien van grijze oud-Hollandse pannen, die een bouwkundige eenheid vormt met de hofboerderij, is niet van waarde vanuit het oogpunt van monumentenzorg.

Omschrijving

HOFBOERDERIJ op U-vormige plattegrond, opgetrokken in baksteen met toepassing van natuursteen op hoeken, bij poorten enz. Hoofdzakelijk twee bouwlagen. Schild- en zadeldaken met gesmoorde pannen. Op de twee hoeken torens. De noordelijke toren is voorzien van een met leien gedekt dak en een dito dakopbouw. De zuidelijke toren fungeert als toegang tot de hof en is schuin geplaatst. Het leien dak heeft een uivormige bekroning. Gecementeerde zijgevel met imitatievoegen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De gevels hebben een door de agrarische en woonfunctie gedicteerde invulling met poorten, vensters, luiken enz. De toegangspoort is aangezet met rustica om het landelijke karakter van het gebouw (ten opzichte van de weerbaarheid van de voorhoftorens en de elegantie van het hoofdgebouw) te benadrukken.

Waardering

De 17de-eeuwse HOFBOERDERIJ van Cortenbach is van algemeen belang vanwege:

- de voor Limburg zeer typerende opbouw en materiaalkeuze;
- de bijzondere vormgeving van de torens en vooral van de poort met rustieke omlijsting;
- de relatie met het kasteel en de voorhof, vanwege de directe fysieke nabijheid en de zichtlijnen, maar ook vanwege de historische en functionele samenhang.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Monumentnummer*: 526860

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 juni 2005
Kadaster deel/nr: 82666/194

Complexnummer

526853

Complexnaam

Cortenbach

*Woonplaats**

Voerendaal

*Gemeente**

Voerendaal

*Provincie**

Limburg

*Straat**

Cortenbach

*Nr**

3

*Toev.**

*Postcode**

6367 GE

*Woonplaats**

Voerendaal

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

Voerendaal

*Sectie**

A

*Kad. object**

Appartement

Grondperceel

4679

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

Open werktuigenberging naast de poorttoren van de hofboerderij, 17de eeuw en later.

Omschrijving

Langgerekte WERKTUIGENBERGING onder met gesmoorde pannen gedekt, asymmetrisch schilddak. Voorzijde open, achterzijde van mergel en voorzien van imitatie-schietgaten. Houten constructie.

Waardering

De WERKTUIGENBERGING van Cortenbach is van algemeen belang vanwege:

- het bouwtype;
- materiaal en details (mergel, imitatie-schietgaten);
- de samenhang met de historische buitenplaats, in het bijzonder met de naastgelegen boerderij.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Bijgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 526861

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 27 juni 2005
Kadaster deel/nr: 82666/26

Complexnummer

526853

Complexnaam

Cortenbach

Woonplaats*

Voerendaal

Gemeente*

Voerendaal

Provincie*

Limburg

Straat*

Cortenbach

Nr*

1

Toev.*

Postcode*

6367 GE

Woonplaats*

Voerendaal

Situering

Bij

Locatie

Kadastrale gemeente*

Voerendaal

Sectie*

A

Kad. object*

Appartement

Grondperceel

4557

Voerendaal

A

4679

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Hekpijlers langs de weg (18de eeuw) en in de het verlengde daarvan gelegen tuinmuur die twee moestuinen van elkaar scheidde en uitkomt op de werktuigenberging.

Omschrijving

HEKPIJLERS in mergel, voorzien van decoratieve profilering en bekroning. Linksachter doorgezet in TUINMUUR met kleine poort temidden van muurdammen, uitgevoerd in mergel. Gedeeltelijk hersteld in moderne baksteen XXd.

Waardering

HEKPIJLERS en deel van de TUINMUUR van Cortenbach, van algemeen belang vanwege:

- de classicistische vormgeving van de hekpijlers;
- de voor Limburg typerende materiaalkeuze (mergel);
- de kenmerkende lokatie van de muur nabij moestuin en boerderij;
- de samenhang met de historische buitenplaats.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kastelen, landhuizen en parken

Tuin, park en plantsoen

Tuinmuur